

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Igor Ekert

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy Szpitala Miejskiego w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o zwrot składek

na skutek odwołania Szpitala Miejskiego w (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 19 lutego 2015 r. **nr** (...)

1) oddała odwołanie;

2) zasądza od Szpitala Miejskiego w (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. kwotę 7 200 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grzegorz Tyrka

VIII U 647/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. przeprowadził kontrolę w odwołującym Szpitalu Miejskim w R. (...) z ograniczoną odpowiedzialnością w R. za 2012 rok w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych składek za ubezpieczonych: G. H., A. S., J. P., M. K. (1), M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W., M. K. (2), C. B., P. S., M. K. (3), N. L., K. K., B. M., M. P. (1), S. S., K. S..

W następstwie przeprowadzonej kontroli organ rentowy ustalił między innymi, że odwołujący, jako pracodawca, nie odprowadził należnych składek za pracowników – lekarzy: G. H., A. S., M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W. – świadczących pracę na rzecz szpitala w ramach dyżurów medycznych na podstawie umów zlecenia zawartych z

osobami trzecimi (Centrum (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K.; M. W., P. W., H. W. wspólnikami spółki cywilnej prowadzonej pod firmą (...)).

Odwołujący wpłacił na rzecz organu rentowego kwotę 274 686,81 zł tytułem składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy.

Odwołujący wystąpił do organu rentowego o zwrot uiszczonych składek, w tym za ubezpieczonych pracowników – lekarzy, którzy pełnili dyżury medyczne na rzecz szpitala na podstawie umów zawartych z osobami trzecimi.

Decyzją z dnia 19 lutego 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił zwrotu uiszczonych składek.

Na uzasadnienie podano, że w następstwie przeprowadzonej kontroli ustalono między innymi, że ubezpieczeni lekarze: G. H., A. S., M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W. byli zatrudnieni na podstawie umowy o pracę w odwołującym szpitalu i jednocześnie pełnili dyżury medyczne na rzecz odwołującego pracodawcy w ramach umów zlecenia (umów o świadczenie usług medycznych), które zostały zawarte z osobami trzecimi. W związku z tym na podstawie art. 8 ust.2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych odwołujący szpital winien był podnieść podstawę wymiaru składek i odprowadzić składki o zapłatę wynikającą z zawartych umów zlecenia.

Szpital Miejski w (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w R. wniosła odwołanie w części dotyczącej ubezpieczonych: G. H., A. S., M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W., domagając się zwrotu uiszczonych składek oraz zasądzenia od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 267, 328).

Odwołująca zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie:

- art. 8 ust. 2a, art. 18 ust. 1 i 1 a, art. 20 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 roku, poz. 1442 ze zm.) – zwanej dalej ustawą systemową,

- art. 750 k.c.,

- art. 35 i art. 35 a ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007 roku, Nr 14, poz. 89 ze zm.),

- § 19 rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 13 lipca 1998 roku w sprawie umowy o udzielenie zamówienia na świadczenie zdrowotne (Dz.U. z 1998 roku, Nr 93, poz. 592 ze zm.),

- art. 27 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz.U. z 2013 roku, poz. 217).

Na uzasadnienie podano, że lekarze po godzinach pracy pełnili dyżury medyczne w szpitalu, w którym byli zatrudnieni na podstawie umowy o pracę. Lekarze pełnili dyżury medyczne w pomieszczeniach pracodawcy, z wykorzystaniem należącego do niego sprzętu medycznego. Odwołująca dodała, że wbrew twierdzeniom organu rentowego, w sprawie nie ma zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, bowiem lekarze dyżury medyczne pełnili w ramach umowy o udzielanie świadczenia zdrowotnego, to jest umowy nazwanej, do której nie mają zastosowania przepisy o umowie zleceniu (art. 750 k.c.).

Odwołująca ustaliła pierwotną wartość przedmiotu sporu 274 687 zł.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od odwołującej na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podano, że do sytuacji prawnej lekarzy świadczących dyżury medyczne na rzecz własnego pracodawcy, ale na podstawie umowy zlecenia zwartej z osobą trzecią ma zastosowanie art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Natomiast przedstawione przez odwołującą normy prawne ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o

zakładach opieki zdrowotnej oraz ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej mają zastosowanie w relacjach między odwołującym szpitalem (świadczeniodawcą) a osobami trzecimi (podwykonawcą) – Centrum (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K.; M. W., P. W., H. W. współnikami spółki cywilnej prowadzonej pod firmą (...).

Postanowieniem z dnia 1 lutego 2016 roku G. H., A. S., M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W. zostali zawiadomieni o toczącym się postępowaniu oraz o prawie zainteresowanego do przystąpienia do sprawy w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia odpisu postanowienia – art. 477¹¹ § 2 i § 3 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 1 lutego 2016 roku Centrum (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K., M. W., P. W., H. W. współnicy spółki cywilnej prowadzonej pod firmą (...) zostali zawiadomieni o toczącym się postępowaniu oraz o prawie zainteresowanego do przystąpienia do sprawy w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia odpisu postanowienia – art. 477¹¹ § 2 i § 3 k.p.c.

Zainteresowani nie przystąpili do sprawy. Należy wyrazić w tym miejscu pogląd, że mimo niewstąpienia do toczącego się procesu osoby w/w nie utraciły statusu zainteresowanych w znaczeniu materialno-prawnym. Zatem zarówno ubezpieczeni lekarze, jak i podwykonawcy posiadają status zainteresowanych, bowiem wynik niniejszego postępowania wpływa na ich sytuację prawną.

Na rozprawie dnia 8 września 2016 roku odwołujący szpital sprecyzował, że wartość składek za interesowanych G. H., A. S., M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W. objętych zaskarżoną decyzją wynosi 76 875 zł. Ponad tę wartość odwołujący szpital cofnął odwołanie.

Organ rentowy nie wyraził zgody na cofnięcie odwołania ponad kwotę 76 875 zł.

Odwołujący szpital wniósł o odstąpienie od obciążania go kosztami zastępstwa procesowego na podstawie art. 102 k.p.c.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący szpital zawarł z NFZ umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej – leczenie szpitalne. Umowa przewidywała możliwość korzystania z usług podwykonawcy.

Odwołujący szpital zlecił podwykonawcom (Centrum (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.; M. W., P. W., H. W. współnikom spółki cywilnej prowadzonej pod firmą (...)) obowiązek udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie określonym w umowach. Udzielaniem tych świadczeń (a w szczególności pełnienie dyżurów medycznych) miał zajmować się zespół lekarzy, których skład i kwalifikacje określał załącznik do umowy.

Zainteresowani lekarze: G. H., A. S., M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W. w okresie objętym zaskarżoną decyzją byli zatrudnieni w odwołującym szpitalu na podstawie umów o pracę.

Zainteresowani zawarli z podwykonawcami (Centrum (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K. lub M. W., P. W., H. W. współnikami spółki cywilnej prowadzonej pod firmą (...)) umowy zlecenia, na podstawie których zobowiązali się do udzielania na rzecz zleceniodawcy świadczeń opieki zdrowotnej zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami, polegającymi na pełnieniu dyżurów medycznych w odwołującym szpitalu.

Zainteresowani pełnili dyżury i otrzymali z tego tytułu zapłatę.

/dowód: z akt ZUS; umów zawartych między odwołującym szpitalem o podwykonawcami w zakresie wykonywania świadczeń zdrowotnych; umów zleceń zawartych między lekarzami a podwykonawcami; z zeznań świadka: M. P. (2); z zeznań zainteresowanych/.

Sąd zważył, co następuje:

odwołanie Szpitala Miejskiego w (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w R. nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie, czy odwołujący szpital miał obowiązek uiścić składki na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy od umów zawartych przez jego pracowników z osobami trzecimi, w ramach których były pełnione przez lekarzy dyżury medyczne na rzecz odwołującego szpitala.

W związku z powyższym istota rozpoznawanej sprawy wymagała uprzedniego rozstrzygnięcia, czy osoba świadcząca na podstawie umowy o świadczenia zdrowotne na rzecz odwołującego szpitala, z którym pozostaje w stosunku pracy, ma być w zakresie ubezpieczeń społecznych traktowana jak pracownik, w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej.

Sąd Okręgowy w Gliwicach w pełni akceptuje prezentowany pogląd Sądu Najwyższego, że w świetle art. 8 ust. 2a ustawy systemowej pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (uchwała z dnia 2 września 2009 roku, w sprawie II UZP 6/09, opublikowana w OSNP z 2010 roku, nr 3-4, poz. 46 oraz wyrok z dnia 11 maja 2012 roku, w sprawie I UK 5/12, opublikowany w OSNP z 2013 roku, nr 9-10, poz. 117), a teza ta jest aktualna także w stosunku do pracowników wykonujących taką pracę na podstawie umowy zlecenia (wyroki: z dnia 14 stycznia 2010 roku, w sprawie I UK 252/09, opublikowany w LEX nr 577824; z dnia 22 lutego 2010 roku, w sprawie I UK 259/09, opublikowany w LEX nr 585727 oraz z dnia 18 października 2011 roku, w sprawie III UK 22/11, opublikowany w OSNP z 2012 roku, nr 21-22, poz. 266). Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 8 ust. 2a ustawy systemowej rozszerza pojęcie pracownika dla celów ubezpieczeń społecznych poza sferę stosunku pracy. Rozszerzenie to dotyczy dwóch sytuacji. Pierwszą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z wymienionych w nim umów prawa cywilnego przez osobę, która umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy. Drugą jest wykonywanie pracy na podstawie jednej z tych umów przez osobę, która wymienioną umowę zawarła z osobą trzecią, jednakże w jej ramach wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Przesłanką decydującą o uznaniu takiej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy systemowej jest to, że - będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą - jednocześnie świadczy na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej zawartej z inną osobą.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono pogląd, zgodnie z którym umowy na udzielanie w określonym zakresie świadczeń zdrowotnych (art. 35 i art. 35a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, aktualnie art. 26 ustawy o działalności leczniczej) należą do umów nazwanych, do których nie stosuje się z mocy art. 750 k.c. przepisów o zleceniu (wyrok z dnia 10 grudnia 2004 roku, w sprawie III CK 134/04, opublikowany w OSP z 2005 roku, Nr 6, poz. 79), ale równocześnie zakresem podmiotowo-przedmiotowym takich umów nie może być pełnienie dyżurów medycznych przez zatrudnionych lekarzy u pracodawcy-świadczonodawcy świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych NFZ (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2015 roku, w sprawie I UZ 3/15, opublikowany w LEX Nr 1781846).

Należy zaakcentować, że umowa, na podstawie której lekarz wykonuje swój zawód, polegający na udzielaniu świadczeń zdrowotnych, nie może być utożsamiana z umową o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przez NFZ w rozumieniu art. 132 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej ani z zawieraną w jej ramach umową o zamówienie na świadczenia zdrowotne, o której mowa w art. 133 tej ustawy w związku z art. 35 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Uregulowana w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawierana jest przez podmiot zobowiązany do realizacji zadań z zakresu ubezpieczenia zdrowotnego (Narodowy Fundusz Zdrowia) z podmiotem, który w myśl przepisów tej ustawy może być świadczeniodawcą. Stosownie do art. 132 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, umowa nie może być zawarta przez NFZ z lekarzem udzielającym świadczeń opieki zdrowotnej (a więc wykonującym zawód lekarza) u tego świadczeniodawcy, który zawarł ją z NFZ. Z mocy art. 133 zdanie drugie tej ustawy, takiemu lekarzowi świadczeniodawca nie może również zlecić – jako podwykonawcy – udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z NFZ w tym na podstawie umowy o zamówienie na świadczenia zdrowotne, o którym stanowi art. 35 ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Zakaz ten nie dotyczy natomiast podwykonawcy, który może realizować udzielone zamówienie przez osobę trzecią, jeżeli umowa o udzielenie

zamówienia tak stanowi (art. 35 ust. 2 zdanie drugie ustawy o zakładach opieki zdrowotnej) – szerzej uzasadnienia orzeczeń Sądu Najwyższego: z dnia 13 lutego 2014 roku, w sprawie I UK 323/13, opublikowane w OSNP z 2015 roku, Nr 5, poz. 68 oraz z dnia 22 czerwca 2015 roku, w sprawie I UZ 3/15, opublikowane w LEX Nr 1781846).

Dotychczasowa wykładnia przepisów prawa wskazuje, że lekarz zatrudniony w ramach stosunku pracy nie może być równocześnie podwykonawcą świadczeń zdrowotnych udzielanych przez zatrudniającego go podmiot medyczny, gdyż legalne jest zawieranie odrębnych rodzajowo od umów regulowanych przepisami Kodeksu cywilnego oraz nieobjętych obowiązkowym tytułem ubezpieczenia społecznego umów na wykonywanie świadczeń zdrowotnych wyłącznie z ustawowo określonymi podmiotami trzecimi, które wobec świadczeniodawcy, którego wiąże umowa z NFZ, nie pozostają w stosunkach prawnych podporządkowania co do rodzaju pracy ani miejsca i czasu świadczenia usług zdrowotnych.

W niniejszej sprawie odwołujący szpital (świadczeniodawca), zlecił podwykonawcy (Centrum (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.; M. W., P. W., H. W. wspólnikom spółki cywilnej prowadzonej pod firmą (...)) – w ramach umowy zawartej z NFZ – udzielanie określonych świadczeń opieki zdrowotnej (dyżury medyczne). Podwykonawca zlecenie to wykonywał, między innymi, przez ubezpieczonych G. H., A. S., M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W. (na podstawie zawartych z nimi umów cywilnoprawnych zlecenia lub o świadczenie usług medycznych).

Skoro zainteresowani G. H., A. S., M. B. (1), M. B. (2), B. K., E. D., P. W. pełnili dyżury medyczne w oparciu o umowy zlecenia zawarte z osobami trzecimi na rzecz pracodawcy, to prawidłowo przyjął organ rentowy, że przy ustalaniu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu stosunku pracy odwołujący szpital (płatnik składek) miał obowiązek obliczenia i uiszczenia należnej składki także od przychodów z umów zlecenia. W związku z tym odwołujący szpital nie ma podstaw dochodzenia zwrotu uiszczonych składek, objętych zaskarżoną decyzją.

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne, przytoczone normy prawne oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie należało oddalić. Brak było podstaw do zwrotu składek na podstawie art. 24 ust. 6d ustawy systemowej.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz § 4 ust. 1, § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz.U. z 2013 roku, poz. 490).

Wniosek odwołującego szpitala o odstąpienie od obciążania go kosztami procesu nie zasługiwał na uwzględnienie. Należy podnieść za Sądem Najwyższym, iż wyjątek od zasady ponoszenia kosztów za wynik sprawy przewiduje art. 102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów lub nieobciążenie jej w ogóle kosztami; nadto przepis art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnienie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 1981 roku, w sprawie IV PZ 11/81, opublikowany w LEX Nr 8307). Odwołujący szpital nie wykazał, że znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, która utrudnia lub uniemożliwia mu prawidłowe funkcjonowanie.

(-) SSO Grzegorz Tyrka